

rettävä asia, että jos lehteä ei tilaisi kukaan muut kuin ne, jotka eivät vielä ole tietoisia sosialisteja, niin lehden kustantaminen olisi mahdollista.

Minä uskallan kyllä epäillä tokkopa meissä naisissa enempi kuin miehissäkään on montaa niin valistunutta ettemme vuoden mittaan saisi Toverittaresta ainakin tuon dollarimme arvosta uusia tietoja ja huvilkin.

Minä en tahdo väittää, että lehti olisi ollut aina sisällöltään ihan sosialistisesti täysipainoinen. Kuitenkin uskallan sanoa, että se on tehnyt kokoonsa nähden enempi valistustyötä naisten keskuudessa kun toiset puoluelehdet. Toveritar on lukuisissa tapauksissa kulkenut naisten keskuudessa uran aukaisijana sosialistiselle tietoisuudelle. Toisten tietoisuuden levittäjän on ollut sitten helpompi mennä jälestä.

Eiköhän tuo ole jo liikaa kehumista, voitane joltain taholta ajatella, mutta minä haluan vielä hieman selittää miten se on ollut mahdollista. Ensinnäkin on se mahdollista lehden ilmestyksen vuoksi. On joukko ihmisiä, jotka elvät vähitellen mitä lehti he lukevat. Sellaiset eivät tavallisesti tilaa kallista lehteä. Ajatellaan silti, että joutaisihan se yksi lehti tulla. Saisihan sitten rauhan asiamiehiltäkin, kuin voisi sanoa tulevan lehden itselleenkin. Tilataan Toveritar koska se on halpa ja naisten lehti. Sen ehti lukeakin kun se tulee vaan kerran viikossa. Sellaiset tilaajat jotka eivät ole paljon lukeeneet sanomalehtiä, vielä vähemmän muuta kirjallisuutta, lukevat ja ymmärtävät Toveritarta aluksi parhaiten helpotajaisuutensa vuoksi. Niinpä luetaankin Toveritarta paljon sellaisten tuloita, jotka eivät jaksu sulattaa valkeatuisempaa. Kun lehti on sosialistinen, on siitä seurauksena, että sienenet tulevat kylvetyksi. Tiedonhalu lukijoissa kasvaa. Ensin luetaan lehti alimalla moneenkin kertaan. Sitten aletaan tuottaa tarvetta tilata isompi lehtikin. Ajatuksyky kehittyä. Aletaan ajatellaan ja tuntemaan halua kirjoittamaanakin.

Täten näyttää Toverittarelle tuleen palkkakuntakirjeitten muodossa monenlaista, ala-arvoistakin. Niitä on vallankin nykyisen toimittajan aikana julaitu, ymmärtääkseni hyvässä tarkoituksessa. Ellen väärin ymmärrä on toimittaja tahtonut läten luostaa ja antaa alotelevalle tilaisuuden kehittää itseään. Siitä on toimittajan moittittakin. Ei tietenkään pahassa tarkoituksessa, päin vastoin. Eihän ole sanottu, että palkkakuntakirjeitä pois tarvitsisi jättää, tulisi vain joutavinta karsia ja korjata. Sitten jäisi tilaa toimitusartikkeleille, joista on ollut puute lehdessä, ehkä tilanpuutteen tähden. Minä olen usein lukenut palkkakuntakirjeistä, että "ensimmäiseksi kun lehti tulee, niin tapaan lukea Selma-tähtiin kahvijuttuja" jne. Tuohan on selvä osoitus, että toimittajan kirjoitukia luetaan mielellään. Näin ollen ei toimittajan pitäisi atkalla kirjoitusten karsimisessa. Tarvitsee vain huomauttaa lukijoille, ettei muuten ole tilaa toimituksen kirjoituksille. Näissä kirjoituksissa toimittaja voisi antaa ohjeita alotelevalle kynäilijöille. Sellittä miten lehtiin tulisi kirjoittaa enempi yleisluontoisia asioita. Ettei mitenkään ole tilaa lehdessä julaista kaikenlaisia persoonajuttuja. Jos opitaan selalaista lukemaan yhden palkkakunnan kirjeestä, niin esimerkiksi seuraten kirjoitetaan sellaisia toisiltakin palkkakunnilta ja niin loppumattomasti, kunnes ei lehteen muuta mahdukaan.

Tässä muistuu mieleeni kun eräs mies oli suuttunut eräille uutisten kirjoittajalle ja lakannut tilaamasta lehteä, kun ei ollu mainintu lehdessä mitään mielen sairaudista (ei ollut kysymyksessä loukkaantuminen eikä vaarallinen tautikaan). Ei sinukaan me naiset olla niin pikkumaisia, että ajatellaan olevan loukkauksen ellei meidän persoonastamme maininta lehdessä. Ajatelkaamme minkälainen lehti se olisi, jossa jokainen 7,000 tilaajaa vaatisi kerrottavan pienet sairautensa ja vielä lastenkin sairaudet, nimipäivät, syntymäpäivät y. m. Minä en ainakaan viitsisi sellaista lehteä tilata enkä lukea. Tällä en

ole tahtonut sanoa sitä, ettekö olisi hyvä julaista alotelevien kirjoituksia. Päinvastoin ymmärrän olevan edistykseen merkin sen, että alotelevia kirjoittajia ilmaantuu. Mutta alottaapa ihminen yrittämällä mille uudelle alalle tahansa, tarvitsee siihen ensin tottuneempien ohjausta, menestyäkseen. Nyt näyttää siltä, että Toverittaren joillekin lukijoille on herännyt halu kirjoitteluun. Se on hyvä merkki. Täytyy nyt vaan pitää varuilla, ettei tuo halu häviä. Julaista lehdään kirjoituksiaan korjattuina. Jos tarpeellista. Antaa silloin tällöin muutakin ohjeita kirjoittamistavassa ja aineiden valinnassa. Kirjoittajat kyllä sitten vähän kerrallaan kehittyvät ja alkavat jättämään pois turhat persoonajarrittelut y. m. roskaa. Miestenkin pitäisi käsitellä ja tietää, ettei sosialistinen valistuskaan ole vielä tehnyt kovinkaan suuria työväenluokan naisten keskuudessa. Me emme ole vielä hyvinkään pitkällä sosialistisessa tietoisuudessa. Siksi ei tulisi vaatia, että me voisimme vielä o-masta puolestamme täyttää lehteämme niin täysipainoisella lukemalla kuin osa miehistä, jotka työskentelevät kirjallisuella alalla. Teidän tulee aina muistaa, että tämä järjestelmä puristaa työväenluokan naisia niin monella tavalla että henkinen kehityksemme on hidasta. Me tarvitsemme sinä kehityspyrkimyksessämme oppineimpien ohjausta ja apua. Jos eivät oppineet miehet ymmärrä, että naisilla täytyy olla myöskin tilaisuus kehittyä kirjallisuella alalla, niin sitä hitaampaa on työväenliikkeen eteenpäin meno. Naistenkin täytyy oppia lausumaan uos ajatuksensa ja vaatimuksensa. Miehet eivät muuten meitä ymmärrä.

Yhteisymmärrys taas miesten ja naisten kesken on sosialistisen liikkeen menestymiselle välttämätöntä. Sitä varten on tarpeellista, että miehissä ja naisissa tuomme naisten lehteä, Toveritarta, kaikella voimallamme. Miehet lehtien asiotsijat voisivat enempi puhua lehden puolesta ja tehdä siten voitavansa sen levittämiseksi.

Parhaita tuloksia luulisi saattavan Toverittaren levittämässä. Jos ompeluseurat ottaisivat sen asiakseen. Siksiä minä kehoitan ompeluseuroja kokouksissaan ottamaan tämän asian keskustelun alaiseksi. Olen kuullut joutenkin oppineittenkin miesten sanovan, ettei ompeluseurojen kokouksissa puhuta eikä keskustella mitään hyödyllistä. Sanovatpa jotkut niinkin loukkaavasti, että niissä ei muuta kuin jaorutaan. Selän on kyllä tavallista, että miehet leimaavat naisten puheet juoruksi ilman aiheita. Ei siis maksa väittää. Sen sijaan sopsi ompeluseuran naisten nyt ottaa ja näyttää minin sitä pystytään. Ovathan he tosin jo monasti sen näyttäneet muuttavia myrjäläisiä pitämällä, mutta sopsi yrittää muutenkin välillä. Jos esimerkiksi Fitchburgin ompeluseuran naiset aikaisivat, niin huolen muullakin heihin yhdyttävään. Fitchburgissa pitäisi olla lähes kymmenen tuhatta suomalaista asukasta, ellei jo ylikin. Ei siis luulisi olevan ollenkaan vaikeata saada yksin täällä tuhansia tilaajia Toverittarelle. Kun otettaisiin käytäntöön samallainen tapa kuin on ollut Raivaajan erikoisesti levittäessä, niin ilmeitä saataisiin aikaan Toverittaren levittämässä. Ompeluseuran kokouksissa valittaisiin Toverittarelle joukko ylimääräisiä tilausten kerääjiä. He pitäisivät kokouksen, jossa määrättäisiin oma alansa kullekin lehden levittämiseksi. Asiotsijoita voisi kullekin aina kaksi yhdessä, sillä tavalla kulkivat Raivaajan ylimääräiset asiamiehet. Täten tulisi käytyä kaikki suomalaisten asunnat.

Eikä luulisi olevan vaikeaa puhua lehden puolestaakaan, sillä voihan sitä pitää tarpeellisenä lasten, nuorien ja aikuistenkin tähden. Kallin hintakaan ei ole esteenä tilaukselle. Jokaisen työläisen, joka käsittelee asemansa, luulisi huomaavan velvollisuutensa lehteä kohtaan. Pitäisi nyt tehdä jotkkoryntäys ja näyttää, että kyllä me naiset ymmärrämme käyttää niitä aseita, joita meidän käytettävänäamme on. Toveritar tarvitsee aineellista ja henkistä avustusta ja niitä tulee otupäässä naisten sillo

KODIN OSASTO

MAISSIKÄPYJÄ.

Kupillinen kärkeitä malssi (kookon) jauhoja, yksi kupillinen vehnäjauhoja, puoli teelusikallista suolaa, kukkura teelusikallinen nostatepuuteria. Siitua nämä sekasin. Sekota sitten sekaan ruokalusikallinen sulattua voita ja maista niin paljon, että tulee hyvin sakea taikina. Kaada taikina jauhotetulle pöydälle, leikkaa palasii ja muodosta maissikävyä muotoisiin paloihin. Pane hyvin rasvattuun pannuun siksi kanan toisistaan etteivät ne kohotessa tartu yhteen. Paista ruskeaksi. Nämä ovat erinomaisia syödä sekä kuumana että jäähtyneenä.

MUUTAMIA PIKKUNEUVOJA TALOUDESSA.

Kun ostatte uuden öljyvaate-pöytätuokin, niin voitte tehdä sen kestävämmäksi liimaamalla kappaleen lujaan valkoista kangasta sisäpuolel, pöydän koidin, missä se tulee pöydänkulmia vastaan. Sitä kuntaat, jotka tavallisesti kuluvat läpi ensimmäiseksi, kestävät tuokissa kauemmin.

Jos pyykinvääntökoneenne rullia katkeaa voi sen korjata käyttökelpoiseksi kiertämällä kappaleen vahvaa valkoista kangasta lujaan ja sielästi rullaa ympärille. Kun yksi kangaspala kuluu rikki, voi panna uuden tilalle. Kangas on kasteltava ennenkuin rullaa sen ympäri.

Käyrä väliskärin neula on käytännöllinen sellaisessa neulomisessa, joka käy vaikeaksi tavallisella suoralla neulalla.

Panama- ja Java hattuja voi puhdistaa kärkeillä maissijauhoilla ja peroxidilla. Sekota ainekset sekasin ja kasta harjaa seokseen ja harjaa sillä hattu. Sitten anna kuivata ja kuivattua harjaa pois maissijauhot. Vanhan mustan hatun voi uusia öljy- ja kirjoitusmustaseokseilla. Sekota öljy ja muste hyvin ja sitten harjaa hattu ensin hyvin puhtaaksi ja hiero sitten seokseksi hyvästi hatun.

Etikka ja keittosooda poistaa muste-pilpillä pumpulla peracalekanikaista päästämättä värejä. Hedelmätahrat tavallisesti saa pois pitämällä tahraantunutta palkkaa hetken aikaa tulkivikakassa tulen yläpuolella. Veritahrat valkoisista kankaista lähtevät parhaiten, jos ne ensin liotetaan hankkila. Se on meidän velvollisuutemme. Eikä sitä avustamista pitkäsi sitte heloitä sen joutkkoryntäyksenään jälkeen. Pitäisi valita oikein valittuina asiotsijoita lehdelle. Ne pitäisivät huolemaan, ettei yhtään tilausta pääsisi katkeamaan. Usualikin tilauksia voisivat huomata asia hiljalleen.

Sillä tavalla jos vain kaikki ompeluseurat ottaisivat Toveritarta tukukseen, niin pian olisi tilaajamäärä yli kymmenestä tuhanesta. Näytäkäämme naiset mitä me saamme aikaan! Toverittarelle yli kymmenen tuhatta tilaajaa! Tuo kaikkien ompeluseuroj, taistelun päämääräksi, kunnes se on saavutettu muitten saavutusten ohessa. Kun lehti saadaan varmalle taloudelliselle pohjalle, voidaan siltä alkaa vaatia entistä parempaa sisältöäkin. Siis toimeen naiset esitetyn asian hyväksi!

SOTILASNAIMEN.

Jotkut Toverittaren Kirjeenvaihtajat, jotka sanovat seuranneensa palkkakuntakirjeitä toisissa puoluelehdissämme ja myös Toverittareissa, sanovat Toverittareissa olevan vähemmän riitakirjotuksia kuin muissa lehdissä. Mitä miuhin "joutavuuksiin" tulee, niin kyllä niistä ilmoista, sairauksista, syntymistä ja kuolemista kerrotaan kaikissa lehdissä sentähden, että niiden julkaseminen on edullista lehden levittämiselle varsinkin vanhoillisemmissa piireissä.

Toverittaren toimitus.

lampuöljyssä ja sitten pesee kylmässä vedessä.

Jatkacassa hameita on aina valkea saada vanha pelle pestyksi niin ettei se näy. Parhain pesutapa on se, että pesee palteen ensiksi kansuöljyssä ja sitte saippunavedessä.

Mitä on sota?

(Jatkoa ensimäiseltä sivulta)

kamme palvelukseen? Ei. Kun meidän lapsenne joutuvat kouluikään, niin silloin meillä ei ole valtaa enää lastemme yli mitä sille olisi edullinen opettaa. Kapitalistiluokka on niin hyvin järjestänyt, että se on laittanut lakinsa mitä se opettaa meidän lapsillemme, että se tulevaisuudessa saa niistä kuuluisia orjia. On kerrassaan sääliäväkää katseella että vallassa oleva luokka ryöstää jo meidän kouluikäisiä olevat lapsemme onan mielipiteensä täyttäjiksi. Heidät hurrataan kaikilla "isänmaan" lorulla. Tuo kauhea sota heille kuvataan mitä ihanaammaksi näytteeksi, niin onko ihme, jos heidät lampaiden tavoin teuraaksi tahutetaan. Ja sitte on möhästä takaisin kääntymäinen. Kapitalistit vuodattavat krokodilla kymmelehtiä. Laulavat jonkun "isänmaallisen" laulun, kääntävät selkänsä ja mielihyvällä hykertelevät kuitakalsuissa ääressä ja kaikki vaan kuin tanssi.

Työläisillä, niin kauan kuin te annatte kaiken tämän tapahtua, niin kauan hallitseva luokka kokoo kultaa teidän kärsimyksistänne.

Meidän on toimittava lastemme hyväksi, saatava lapsillemme puhtaasta opetusta ja totuutta, silloin meillä on toivoa lastemme tulevaisuudesta ja silloin heistä kasvaa nuoria, jotka uskaltaa ajatella omilla aivoillaan.

Silloin meillä ei ole sota eikä toinen toisen omaa ryöstä. —GA.

MITÄ ON SOTA.

Niin! Mitä on sota? Se on kysymys, josta nykyihminen puhuaan ja kirjoitetaan niin paljon, että on vaikea kirjoittaa ilman omintakeista kirjoitusta niille, ettei tulisi tahmatonta lahannepiikkiä jonkun toisen kirjoittamasta lauseesta.

Mutta kysyäkäämme ensin: Kuka tietää, mitä on sota? Sitten koettakaamme vastata.

Puoliso, polka, veli, isä, joka ymmärtäänsä ilmevä sota, mutta joka väkivallalla ristiteään omaletensa luota ja pakotetaan siihen, hän tietää mitä on sota.

Nuoret, reippaat miehet, jotka sotarumpujen piirittäessä pakoitetaan toiseen kansallisuuteen kuuluvia toveritään rauhoittamaan ja murhaamaan, joiden täytyy nähdä toveriensa kauneasti silvotut ruumiinosat petollisten juhlaruokana, tietään saman kohtalon odottavan itseään, he tietävät mitä on sota. Lapsat, pienet hennot ihmistahot, jolla sota on riistänyt isän, naiset, joiden täytyy astua miestensä tilalle kapitalistien palvelukseen, ruokkimaan sota, itse lastensa kanssa kärsien nälkää. Xi-

Jos olette

Kipeä

Pyytäkää VAPA LÄÄKE KIRJA No. 5.

Jos on yli 25 erilaista miesten ja naisten tautia on selitetty, sekä tieteellinen luettelo suomalaisista lääkkeistä. Lähettäkää taudin nimi eli taudin oireet ja me esitämme teille mikä lääke olisi tilartava, lääkkeen hinnan y. m. (Lääkkeet eivät ole patenttilääkkeitä vaan totsi suomalaisia lääkkeitä.)

(Tämän kirjan saatto vapaasti, ja pitäisi olla jokaisen suomalaisen kodissa, sillä ette tiedä, koska tarvitsette sitä. ... Varokas hunkanki lääkkeitä ja hunkanki tohtoria. ...)

—Lienell'in Apteeki on suurin—
—suom. Apteeki Yhdysvalloissa—
P. A. LIGNELL CO., Superior, Wis.